

בש"פ 503/18 - חתאם אסקאפי נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 503/18

לפני: כבוד השופט ד' מינץ

המבקש: חתאם אסקאפי

נ ג ד

המשיב: מדינת ישראל

בקשת רשות ערר על החלטת בית המשפט המחוזי
בירושלים (כב' סגנית הנשיא השופטת ג' כנפי-שטייניץ)
מיום 20.12.2017 בעמ"ת 18017-12-17

בשם המבקש: עו"ד וסים דכוור

החלטה

*

לפני בקשת רשות ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' סגנית הנשיא השופטת ג' כנפי-שטייניץ)
מיום 20.12.2017 בעמ"ת 18017-12-17, בגדרה נדחה הערר שהגיש המבקש על החלטת בית משפט השלום
בירושלים (כב' השופט ד' גבאי ריכטר) מיום 20.11.2017 במ"ת 55428-10-17 במסגרתה הוחלט לעצור את המבקש
עד תום ההליכים המשפטיים נגדו.

הרקע לבקשה

1. ביום 29.10.2017 הוגש נגד המבקש כתב אישום המייחס לו עבירות של תקיפה הגורמת חבלה של ממש בנסיבות מחמירות (לפי סעיף 382(ג) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק)) ותקיפה בנסיבות מחמירות (לפי סעיף 382(ב)(1) לחוק). על פי האישום הראשון, ביום 25.10.2017 ביקש המבקש לשהות בצל אשתו, שהייתה נכון למועד האמור בחודש השישי להריונה (להלן: המתלוננת). היא סירבה לבקשתו, פנתה לסלון ביתם, נעלה את דלת הסלון והתיישבה בו. המבקש הלם בחוזקה על הדלת תוך שהוא מקלל את המתלוננת ומורה לה לאפשר לו להיכנס על מנת שישוחחו. משעה שפתחה המתלוננת את דלת הסלון, החל המבקש להכות אותה בצווארה והטיח את ראשה במיטה. לאחר מכן הוא דרך על גבה ועל ראשה, הצליף בה באמצעות חגורה וסילק אותה מהבית. משהגיעה המתלוננת לבית הוריה איבדה את הכרתה ופונתה לבית החולים. על פי האישום השני, ביום 21.10.2017 פרץ בין בני הזוג ויכוח על רקע כספי, שבו צעק המבקש על המתלוננת כי היא בזזה את כספו. לאחר מכן הוא השליך עליה מאפרה שפגעה ברגלה השמאלית, בעט בה עד שנפלה על הרצפה והכה אותה ברגליה ובגבה.
2. בד בבד עם הגשת כתב האישום נגד המבקש, הוגשה גם בקשה לעצרו עד לתום ההליכים נגדו. המשיבה טענה כי קיימות ראיות לכאורה להוכחת אשמתו, ביניהן הודעות המתלוננת ואמה, מסמכים רפואיים, תמונות ושקרי של המבקש בחקירתו במשטרה. נטען כי בנסיבות העניין קמה עילת מעצר סטטוטורית בגין עבירת אלימות בבן משפחה. כן הוטעם כי חומרת מעשי האלימות כלפי אשתו, לא כל שכן בעודה בהריון, מלמדת על מידת המסוכנות הגבוהה הנשקפת ממנו. בשל כך ולאור הצורך בהגנה על המתלוננת, אין מקום לשחררו לחלופה. מנגד, טען המבקש לקיומו של כרסום בתשתית הראייתית הלכאורית, אשר מצדיק את שחרורו לחלופת מעצר המרוחקת מן המתלוננת.
3. בהחלטת בית משפט השלום מיום 31.10.2017 נדחו טענות המבקש. נקבע כי קיימות די ראיות המבססות באופן לכאורי את אשמתו וכי קיימת עילת מעצר מפאת מסוכנותו. עם זאת, בית המשפט הורה על הזמנת תסקיר מעצר בעניינו של המבקש, על מנת לבחון את אפשרות שחרורו לחלופה. בתסקיר מיום 16.11.2017 צוין כי המבקש מתקשה להכיר וליטול אחריות על התנהגותו האלימה וקיים סיכון להישנותה. שירות המבחן לא התרשם כי יש בחלופה שהוצעה - מעצר בית בבית אחותו ובפיקוחן של אמו ושל שתי אחיותיו - כדי לאיין את מסוכנותו כלפי המתלוננת. המפקחות עסוקות למכביר בטיפול ובדאגה בבני משפחתן (באביו של המבקש ובאחייניו הרכים בשנים) והן אף מעורבות במידה מסוימת בסכסוך שבין המבקש לבין המתלוננת. על כן קיים ספק באשר לזמינות לפקח על המבקש וליכולתן להציב לו גבולות. משכך, שירות המבחן נמנע מלבוא בהמלצה לשחררו לחלופה כאמור (יוער, כי חרף ניסיונות חוזרים ונשנים מצד שירות המבחן, לא עלה בידו ליצור קשר עם המתלוננת). בהחלטתו מיום 20.11.2017 הורה בית משפט השלום על מעצר המבקש עד תום ההליכים. זאת לנוכח חומרת העבירות, עברו הפלילי המכביד של המבקש והאמור בתסקיר באשר למסוכנות הנשקפת ממנו ולקשיים בחלופה שהוצעה. כן צוין כי ככל שיציע המבקש חלופה מתאימה, יהיה מקום לשקול זאת בבוא העת.
4. על החלטה זו הגיש המבקש ערר לבית המשפט המחוזי. הוא שב על טענותיו לעניין חולשת הראיות נגדו. בהקשר זה הצביע על מספר קשיים ראייתיים: עדויות דודתה של המתלוננת (שהיא גם בת דודו של המבקש) וילדיהם של בני הזוג, לפיהן המתלוננת היא זו שהכתה את המבקש; סתירות בגרסאותיה של המתלוננת באשר לצבע החגורה שבאמצעותה נטען כי הוכתה - כאשר בהודעה אחת ציינה שצבעה חום ובהודעה אחרת אמרה שצבעה שחור; העובדה כי המתלוננת הגישה בעבר תלונה דומה נגדו אך חזרה בה ממנה, בטענה ששיקרה ושהגישה את התלונה רק משום שאמה שכנעה אותה לעשות כן. בנוסף, נטען כי שירות המבחן העריך כי קיימת מסוכנות אך לא העריך את עוצמתה, ולכן יש לפרש זאת לקולא לטובת המבקש.

5. בהחלטתו מיום 20.12.2017 דחה בית המשפט המחוזי את הערר. נקבע כי קיימת תשתית ראייתית במידה הנדרשת בשלב הבקשה למעצר עד תום ההליכים. גרסתה של המתלוננת קיבלה מספר חיזוקים חיצוניים למהימנותה: דו"ח פעולה של שוטרי הסיוור שהוזעקו לזירה; תמונות של החבלה שנגרמה לה בכתפה השמאלי; מסמכים רפואיים מבית החולים; התנהגותו של המבקש בליל האירוע מושא האישום הראשון, שבו יצא מביתו לאחר קרות האירוע ובתחילה מיאן לשוב אליו חרף דרישת השוטרים, עד שלבסוף שעה לבקשתם; עדות אֶם המתלוננת. צוין כי אכן, עדויות דודתה של המתלוננת (שהיא כאמור גם בת דודו של המבקש) וילדי בני הזוג אינן תומכות בגרסת המתלוננת. אך נקבע כי אין בכך כדי להחליש מעוצמת הראיות לכאורה. זאת, מאחר שהמשפחות המורחבות של בני הזוג מעורבות בסכסוך ביניהם וקיים ספק באשר למניעיה של בת הדודה. באשר לעדות הילדים נקבע כי לא ניתן ללמוד מהם על ממצאים ברורים, בוודאי כאשר ניכר שהצעירה ביניהם תודרכה על ידי המבקש בטרם חקירתה. אשר לסתירה הנטענת בגרסתה של המתלוננת בנוגע לצבע המדויק של החגורה, נקבע כי מדובר בסתירה זניחה, אם בכלל, נוכח הדמיון שבין הצבעים. בית המשפט גם עיין בחומר החקירה שהתייחס לתלונה הקודמת שהוגשה על ידי המתלוננת נגד המבקש. מעדותה של אֶם המתלוננת בהליך הנוכחי עלה, כי לא מן הנמנע שהמתלוננת משכה את תלונתה הקודמת בעקבות לחץ שהופעל עליה מצד בני המשפחה. כך או אחרת, לנוכח התשתית הראייתית המוצקה באשר למתואר באישום הראשון, אין די בכך כדי לכרסם בפוטנציאל ההרשעה של המבקש. בית המשפט אף קבע כי מידת המסוכנות הנשקפת מהמבקש כלפי המתלוננת היא גבוהה, מפני שמדובר בשני אירועי אלימות קשים, בשימוש בחגורה ובהכאת המתלוננת ההרה עד לאובדן הכרה. באמתחתו של המבקש עבר פלילי מכביד הכולל עבירות אלימות, רכוש וסמים. לפיכך, לא זו בלבד שהמפקחות המוצעות עסוקות בטיפול באחרים, קיים ספק רב אם יש ביכולתן להוות עבורו דמויות סמכותיות דיין המציבות לו גבולות שיאיינו את המסוכנות כלפי המתלוננת. על כן נדחה הערר.

מכאן בקשת רשות הערר שלפני.

בקשת רשות הערר

6. המבקש טוען כי נפלו בהחלטות הערכאות קמא "טעויות הנוגעות לשורשו של ענין ומחייבות מתן רשות ערעור". הוא שב על טיעונו על אודות חולשתן של הראיות לכאורה. בפרט מדגיש המבקש את התלונה הקודמת שהמתלוננת הגישה נגדו ואשר חזרה בה ממנה. לשיטתו, לא ניתן לבסס את התשתית הראייתית במקרה דנן על הודעותיה של המתלוננת שהתבררה בעבר כבלתי מהימנה. כן נטען בהקשר זה, כי שגה בית המשפט המחוזי בכך שיישב את שקריה של המתלוננת בתלונה הקודמת באמצעות גרסת אמה בהליך הנוכחי. המבקש אף משיג על תוכן תסקיר המעצר בעניינו. קביעת שירות המבחן לפיה המפקחות המוצעות אינן זמינות לפקח עליו מפאת עיסוקן בטיפול בקרוביהן, משמעותה שלילת יכולתה של כל אֶם מרובת ילדים להוות מפקחת. כמו כן, בתסקיר לא הוערכה רמת מסוכנותו של המבקש. גם ניתן משקל יתר לעברו הפלילי של המבקש, הואיל ומדובר בעבירות שבוצעו לפני שנים רבות. לבסוף מציין המבקש כי הוא מודע לאמות המידה המצמצמות לקבלת בקשת רשות ערר ב"גלגול שלישי". עם זאת, לשיטתו מדובר הלכה למעשה ב"גלגול שני". זאת, מפני שטענתו בדבר תלונתה הקודמת של המתלוננת והשפעתה על מהימנות המתלוננת בהליך דנן, נדונה לראשונה בבית המשפט המחוזי. ומכל מקום, הוא סבור כי המקרה מעלה שלוש שאלות בעלות חשיבות עקרונית שחורגות מעניינם של הצדדים להליך: השפעת תלונה קודמת שקרית של המתלוננת על עוצמת הראיות לכאורה בהליך הנוכחי; יכולתו של שירות המבחן לפסול מפקחות רק משום שהן מטפלות בילדיהן; יכולתו של שירות המבחן להעלות השערות בתסקירו לענין הסיבה בעטייה לא עלה בידו ליצור קשר עם המתלוננת. על כן סבור המבקש כי יש לקבל את בקשת רשות הערר בעניינו.

דיון והכרעה

7. לאחר עיון בבקשה, בנספחיה ובהליכים שהתנהלו לפני הערכאות הקודמות, מסקנתי היא כי דין הבקשה להידחות.

8. הלכה היא לפנינו, כי הרשות לערור בגלגול שלישי על החלטה בנושא מעצר, שמורה רק למקרים חריגים שבהם מתעוררת שאלה משפטית עקרונית בעלת חשיבות החורגת מגדר עניינים הפרטני של הצדדים להליך, או בהתקיים נסיבות מיוחדות שבהן ההחלטה בלתי סבירה באופן קיצוני (בש"פ 10171/17 בונדרנקו נ' מדינת ישראל (8.1.2018); בש"פ 9489/17 שקיר נ' מדינת ישראל (5.12.2017); בש"פ 1049/17 אבו רקייק נ' מדינת ישראל (1.2.2017)). הבקשה שלפני אינה מגלה כל חשיבות עקרונית החורגת מעניינים של הצדדים, וההכרעה בטענות המבקש היא תוצאה של יישום הדין על נסיבותיו הפרטניות של המקרה - האם הונחה תשתית ראיתית שעל פני הדברים יש בה כדי לבסס את אשמתו של המבקש, האם קיימת עילת מעצר לאור מידת מסוכנותו ומהו טיבה של חלופת המעצר שהוצעה.

9. הטענות נדונו כדבעי על ידי שתי ערכאות ונדחו בהחלטות מנומקות. נקבע כאמור, כי נגד המבקש ישנן ראיות שיש בהן, ברמה הלכאורית הנדרשת, כדי לבסס את אשמתו במיוחס לו. בית המשפט המחוזי אף התייחס לקשיים הראייתיים שעליהם הצביע המבקש וקבע כי הם זניחים ביחס למכלול הראיות. כן נבחנה חלופת המעצר שהוצעה על ידי המבקש ונקבע, כי בנסיבות העניין אין בה כדי לבטל את המסוכנות הנשקפת ממנו כלפי המתלוננת. לעניין זה אף יוער, כי חרף נכונותן של הערכאות הקודמות לבחון את אפשרות שחרורו של המבקש לחלופת מעצר מתאימה אחרת, המבקש לא הציע חלופה מעין זו.

10. אשר להשגות המבקש על הקביעה לפיה נשקפת ממנו מסוכנות במידה גבוהה. אכן, בתסקיר שירות המבחן לא צוין כי רמת המסוכנות היא "גבוהה", אלא כי קיים סיכון. אולם, ראשית, שירות המבחן נמנע מלבוא בהמלצה על שחרור לחלופה; שנית, בית המשפט העריך את מסוכנות המבקש, לא רק באמצעות האמור בתסקיר, אלא גם כנגזרת מחומרת האלימות שהופעלה בנסיבות המקרה. ויודגש, כי על פי האישום הראשון, המבקש הכה את המתלוננת באמצעות חגורה רחבה עם אבזם, כמעט עד לאובדן הכרה ובעודה בחודש השישי להריונה. כמו כן, בצדק ניתן משקל לעברו הפלילי המכביד של המבקש, ובפרט בעבירות אלימות שבגינן ריצה עונשי מאסר בפועל ממושכים. לעניין זה, גם אם העבירות בוצעו לפני שנים רבות - והמבקש לא תמך או פירט את טענתו זו - אין בכך כדי לשנות ממידת מסוכנותו בנסיבות המקרה; שלישית, משעה שקיימות נגד המבקש ראיות לכאורה המבססות את פוטנציאל הרשתו בעבירות שיוחסו לו, קמה גם עילת מעצר סטטוטורית לפי סעיף 21(א)(1)(ג)(5) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996.

11. כמו כן, ניסיונו של המבקש לעטות על טיעוניו אצטלה של שאלות עקרוניות רחבות היקף, אין בו ממש. בין אם התלונה הקודמת שהגישה המתלוננת נגד המבקש הייתה תלונת שווא ובין אם לאו, אין בכך כדי לשנות מהחלטת המעצר בעניינו ובוודאי שלא להקים עילה למתן רשות לערור בגלגול שלישי. זאת, הואיל והודעת המתלוננת אינה עומדת לבדה, אלא נתמכת בחיזוקים חיצוניים שונים כגון: דו"ח פעולה של שוטרי הסיוע שהוזעקו למקום; פינוי המתלוננת באמבולנס; מסמכים רפואיים של בית החולים, הן בדבר התלונה והן לגבי החבלות שנגרמו למתלוננת; התנהגות התמוהה של המבקש בליל האירוע עת ניסה להימנע ממפגש עם השוטרים. בכל מקרה, ההכרעה בממצאי מהימנות והעדפת גרסה זו או אחרת של העדים השונים תיעשה במסגרת ההליך העיקרי ולא במסגרת זו (בש"פ 9171/17 פלוני נ' מדינת ישראל (3.12.2017); בש"פ 6745/17 יונס נ' מדינת ישראל (26.9.2017)).

12. כך גם לגבי טענות המבקש לגבי התסקיר וסמכותו של שירות המבחן. הימנעות שירות המבחן מלבוא בהמלצה על שחרורו של המבקש לחלופה שהוצעה, אינה נשענת רק על כך שהמפקחות עסוקות בטיפול בבני משפחתן. אלא, גם על הערכת הסמכותיות שיש ביכולתן לגלות כלפי המבקש ומסוגלותן להציב לו גבולות ברורים שימנעו את התקרבותו למתלוננת. בתוך כך, ניתן משקל לעברו הפלילי ונטייתו להתנהגות אלימה. ודאי שאין בכך משום קביעה עקרונית, כטענת המבקש. המדובר בהערכה של חלופת המעצר המוצעת במכלול נסיבות המקרה - מיהות המפקחים, המסוכנות המוערכת של המבקש וכיוצא באלה. בנוסף, לא מצאתי פגם בכך שלא עלה בידי שירות המבחן ליצור קשר בלתי אמצעי עם המתלוננת. לא זו בלבד ששאלה זו אינה שאלה משפטית עקרונית, גם לא הובהרה חשיבותה למקרה הפרטני בענייננו וכיצד היא השפיעה, אם בכלל, על תוצאת ההחלטה מושא הבקשה.

13. ובאשר לטענת המבקש לפיה המדובר מבחינה מהותית במעין "גלגול שני", בשל העובדה שהטענה בדבר תלונת השווא הקודמת של המתלוננת נדונה רק בבית המשפט המחוזי. לטענה זו אין בסיס איתן. ראשית, ההלכה המנחה אימתי תינתן בקשת רשות לערור על החלטה שנדונה על ידי שתי ערכאות, הינה ברורה כאמור, ולעניין זה אין נפקא מינה אם טענה מסוימת נדונה בהרחבה אם לאו; שנית, עיון בתיק המעצר בבית משפט השלום מעלה, כי הטעם לכך שטענה זו לא נדונה ב"גלגול ראשון" נעוץ בעובדה שהמבקש לא השמיע אותה לפני בית משפט השלום. לפיכך, אין לו להלין אלא על עצמו.

14. על יסוד האמור, הגעתי לכלל מסקנה כי אין בטענות המבקש משום גילוי של שאלה עקרונית מהותית בעלת השלכות רוחב. גם לא מצאתי כל פגם בהחלטה מושא הבקשה, בוודאי שלא פגם קיצוני, המצדיק מתן רשות ערר בגלגול שלישי.

הבקשה נדחית אפוא.

ניתנה היום, ה' בשבט התשע"ח (21.1.2018).

ש ו פ ט